

UCHWAŁA NR XXXVIII/490/22
RADY MIEJSKIEJ WE FROMBORKU

z dnia 29 grudnia 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Frombork na lata 2023-2027

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583, 1005, 1079, 1561), w związku z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) Rada Miejska we Fromborku uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Frombork na lata 2023-2027, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Frombork.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023 r. i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty

Przewodniczący Rady
Miejskiej we Fromborku

Ryszard Pawluczuk

Załącznik do uchwały Nr XXXVIII/490/22
Rady Miejskiej we Fromborku
z dnia 29 grudnia 2022 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE FROMBORK
NA LATA 2023-2027**

FROMBORK 2023

1. Wstęp

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, z 2001 r. Nr 28, poz. 319, z 2006 r. Nr 200, poz. 1471, z 2009 r., Nr 114, poz. 946), w art. 18, art. 47, art. 48 i art. 71 wskazuje, że instytucja rodziny, definiowana w systemie praw człowieka jako „naturalna i podstawowa komórka społeczeństwa” (art. 16 ust.3 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka) jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej.

Szczególnie chroniona instytucja rodziny ustrojowo jest łączona z podstawową dla systemu praw człowieka zasadą ochrony życia rodzinnego (art. 47 Konstytucji RP) i prawem rodziców do wychowywania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem (art. 48 ust. 1 Konstytucji RP). Jednocześnie, w duchu subsydiarności działań władzy publicznej, przepis art. 33 Konstytucji RP nakłada na nią obowiązek konstruowania polityki rodzinnej i społecznej z uwzględnieniem zasady równych praw mężczyzn i kobiet w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym. Zgodnie z art. 72 Konstytucji RP, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem instytucji i organizacji publicznych jest ochrona osób przed przemocą, również krzywdzeniem ze strony osób bliskich. Ustrojową zasadą jest także szczególna pomoc ze strony władz publicznych dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej (art. 71 Konstytucji RP). Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielania im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym.

2. Podstawy prawne Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Frombork na lata 2023-2027

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Frombork na lata 2023-2027 został opracowany na podstawie:

- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249)
- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.),
- ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.)
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022 - Uchwała Nr 183 Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022 (M.P. z 2021 r. poz. 1204).

3. Podstawy teoretyczne dotyczące zjawiska przemocy domowej.

3.1 Definicja zjawiska przemocy

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definiuje przemoc jako: „, jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członka rodziny lub także innej osoby wspólnie zamieszkującej lub gospodarującej: w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

3.2 Cechy przemocy

- a) **intencjonalność** – zamierzone działanie, mające na celu kontrolowanie i podporządkowanie sobie osoby doznającej przemocy w rodzinie;
- b) **nierównowaga sił**– zdecydowane przewaga jednej ze stron w relacji (fizyczna również, ale przede wszystkim psychiczna);
- c) **powodowanie cierpienia i bólu**– narażanie zdrowia i życia na poważne szkody. Doświadczanie cierpienia i bólu powoduje, że ofiara traci zdolność do samoobrony;
- d) **naruszanie praw i dóbr osobistych**– sprawca wykorzystując przewagę sił narusza podstawowe prawa (np. do stanowienia o sobie, nietykalności cielesnej, godności itp.

3.3 Rodzaje i formy przemocy

Przemoc gorąca - u podstaw tej formy przemocy leżą negatywne, intensywne przeżycia związane z frustracją dążeń i potrzeb. Przejawia się ona w postaci napadów furii, złości, wyładowań emocjonalnych. Jest to przemoc naładowana agresją, gwałtowna, występująca zwykle w afekcie. Towarzyszą jej bogate formy ekspresji (krzyki, gwałtowne zadawanie bólu, wyzwiska).

Przemoc chłodna- jest ona najczęściej dokonywana z premedytacją, ma swój konkretny cel. Rozwija się przeważnie na gruncie autorytarnych modeli współżycia między ludźmi i kierowania nimi. Człowiek stosujący tę strategię realizuje pewien określony plan działania. Jest to zazwyczaj proces pozbawiony silnych i gwałtownych emocji. Emocje są kontrolowane i tłumione. Najczęściej sprawca ingeruje w psychikę ofiary, naruszając jej wewnętrzną stabilność i integrację, przyczyniając się do rozbicia emocjonalnego, wycieńczenia, i poczucia bezsilności. Często taką formę przybierają surowe metody wychowawcze, które dodatkowo mają silne poparcie otoczenia, są uwarunkowane kulturowo. Sprawcy mają wówczas wytłumaczenie dla stosowania przez nich tego rodzaju przemocy.

Rodzaj	Przykładowe formy zachowań
fizyczna	popychanie, uderzanie, wykręcanie rąk, duszenie, kopanie, spoliczkowanie, uszkodzenia ciała (zasinienia, zadrapania, krwawienia, oparzenia)
psychiczna	izolacja, wyzwiska, ośmieszanie, groźby, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów, krytykowanie, poniżanie, demoralizacja, ciągłe niepokojenie
seksualna	przedmiotowe traktowanie drugiej osoby w celu zaspokojenia własnych potrzeb seksualnych, zmuszanie do nieakceptowanych przez drugą osobę praktyk i zachowań seksualnych
ekonomiczna	uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie dostępu do wspólnych środków finansowych i dóbr materialnych, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny
zaniedbanie	niezaspokajanie podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych przez opiekuna prawnego np. dziecka, osoby niepełnosprawnej, starej, ubezwłasnowolnionej tj. odrzucenie emocjonalne, brak zainteresowania rozwojem dziecka, sytuacją życiową, problemami, a także stanem zdrowia, czy higieną, niezaspokajanie potrzeb żywieniowych i związanych z ubiorem

3.4 Cykle przemocy

Przemoc w rodzinie najczęściej nie jest jednorazowym incydem. Jeśli raz doszło do takiej sytuacji, gdy ktoś przekroczył tę granicę w kontaktach z bliską osobą, to istnieje duże prawdopodobieństwo, że powtórzy się to po raz kolejny. Zaobserwować można, iż przemoc powtarza się w dość charakterystycznym schemacie, zjawisko to zostało nazywane cyklem przemocy, w którym wyróżnić można 3 następujące po sobie fazy:

I. Faza narastającego napięcia

Na tym etapie agresor jest stale poirytowany, prowokuje kłótnie, nadużywa alkoholu, narkotyków, może stać się niebezpieczny, często budzi lęk członków rodziny, traci nad sobą kontrolę. Ofiara staje się uległa, próbuje załagodzić każdy konflikt, przeprasza, uspokaja agresora, spełnia jego zachcianki lub unika go. W ofierze wciąż narasta poczucie niepokoju i lęk (co objawiać się może w dolegliwościach fizycznych).

II. Faza gwałtownej przemocy

Agresor wyładowuje się na ofierze, wpada w szal, furję pod wpływem zwykłego drobiazgu. Na tym etapie dochodzi do zastosowania jawnej, świadomej przemocy w różnych jej formach. Ofiara natomiast jest zupełnie bezradna, nie ma wpływu na zachowanie agresora. Często towarzyszy jej uczucie szoku w wyniku zaistniałej sytuacji. Odczuwa również wstyd i poczucie winy, bądź złość.

III. Faza miodowego miesiąca

Po wystąpieniu aktu agresji napastnik często wyraża skruchę, towarzyszy mu poczucie winy. Stara się naprawić relację z ofiarą, obiecuje, że taka sytuacja już się nie powtórzy. Okazuje wówczas ofierze dużo ciepła i uczucia, co przypomina ofierze osobę, jaką agresor był przed zaistniałymi problemami. Zachowanie sprawcy przemocy podczas tego etapu rzeczywiście nie budzi zastrzeżeń, może on mieć również autentyczne pragnienie zmiany. To wszystko budzi w ofierze nadzieję zmiany napastnika. Osoba ta w zestawieniu z wcześniejszym złym traktowaniem, teraz czuje się kochana i szczęśliwa, otoczona opieką i zainteresowaniem. Nie dziwi więc fakt, iż zaczyna wierzyć sprawcy, iż „teraz już na pewno będzie inaczej”.

Po pewnym czasie niestety cykl się powtarza. Przemoc w następnym cyklu staje się gwałtowniejsza, narasta, powtarza się dopóki nie nastąpi jakiś punkt kulminacyjny, którym może być: interwencja z zewnątrz, skuteczna obrona, bądź też śmierć ofiary. Ofiara jednak pomimo powtarzającego się cyklu przemocy pozostaje w toksycznym związku.

4. Procedura Niebieskie Karty

Procedurę „Niebieskie Karty” oraz wzory formularzy „Niebieska Karta” określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karty” (Dz. U. z 2011 r. nr 209, poz. 1245), wydane na podstawie art. 9d ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249).

Procedura „Niebieskiej Karty” to ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie, mająca zapewnić bezpieczeństwo osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

„Niebieskie Karty” to procedura interwencji wobec przemocy w rodzinie, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy. Realizacja tej procedury nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą.

5. Skala problemu przemocy w rodzinie w Gminie Frombork

Lp.	Podmiot wszczynający procedurę Niebieskie Karty	Ilość założonych Niebieskich Kart		
		Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022*
1.	Policja	5	4	2
2.	MGOPS	2	2	1
3.	Ochrona zdrowia	0	0	0
4.	Oświata	0	0	1
5.	NK otrzymane z innych gmin	3	0	3
6.	NK przekazane do innych gmin	0	1	0

*w okresie od I do X 2022

Lp.	Rok	Ilość założonych Niebieskich Kart ogółem	Ilość NK gdzie ofiarami były osoby nieletnie	Ilość NK gdzie podejrzanymi o stosowanie przemocy były kobiety	Ilość NK gdzie podejrzanymi o stosowanie przemocy byli mężczyźni	Ilość NK przekazanych do prokuratury lub sądu
1.	2020	10	1	1	9	1
2.	2021	6	1	0	6	0
3.	2022*	7	1	1	6	0

*w okresie od I do X 2022

Spotkania zespołu Interdyscyplinarnego oraz Grup Roboczych

Lp.	Rok	Ilość spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	Ilość spotkań Grup Roboczych
1.	2020	8	74
2.	2021	7	30
3.	2022*	8	23

*w okresie od I do X 2022

Lp.	Rok	Ilość NK zakończonych	Brak zasadności podejmowania działań
1.	2020	9	2
2.	2021	7	1
3.	2022*	5	0

*w okresie od I do X 2022

6. Podmioty zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie:

6.1. Na terenie Miasta i Gminy Frombork:

- Zespół Interdyscyplinarny we Fromborku ,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Fromborku,
- Posterunek Policji we Fromborku,
- SP ZOZ Przychodnia Rejonowa we Fromborku,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we Fromborku,
- Zespół Szkół we Fromborku.
- SP SP ZOZ we Fromborku

6.2. Na terenie powiatu braniewskiego:

- Sąd Rejonowy w Braniewie,
- Prokuratura Rejonowa w Braniewie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Braniewie,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Braniewie,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej PULS w Braniewie.

7. Adresaci programu

Program skierowany jest do:

- ogółu społeczeństwa , w tym osób zagrożonych przemocą w rodzinie,
- osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- osób stosujących przemoc w rodzinie,
- świadków przemocy w rodzinie,
- służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

8. Cele Programu

8.1. Głównym celem Programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska.

8.2. Cele szczegółowe:

- zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

9. Przewidywane efekty działań wynikających z realizacji programu

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach niniejszego Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom i rodzinom zagrożonym i dotkniętym przemocą poprzez:

- wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą,
- zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do ofiar przemocy oraz do osób stosujących przemoc.

10. Finansowanie programu

Źródłem finansowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta i Gminy Frombork na lata 2023-2027 są:

- środki własne gminy,
- dotacje celowe z Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego na realizację zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- inne pozyskane środki.

11. Monitoring i sprawozdawczość

Monitorowanie programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość . Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Miejskiej za pośrednictwem Burmistrza Miasta i Gminy Frombork sprawozdanie z realizacji Programu za rok poprzedni.